

VER UN COMPROMÍS SALESIÀ DE MÉS QUALITAT DINS EL MÓN DE LA IMMIGRACIÓ

.....

El contingut d'aquest document recull la reflexió feta dins el procés de preparació i realització de la trobada sobre la immigració, organitzat pel Dicasteri de Pastoral Juvenil Salesiana el 19 i 20 de juny de 1998. Recull també l'itinerari seguit posteriorment mitjançant l'enviament de les conclusions a les obres que atenen d'una manera particular als immigrants, la recollida dels seus suggeriments i aportacions i la reflexió conclusiva del Dicasteri.

Amb aquest document es pretén complementar les orientacions que es donen en el llibre: "La Pastoral Juvenil Salesiana. Marc de referència fonamental" en el capítol 4, IV ("Les presències salesianes per als joves en dificultat"); i així estimular el compromís pels immigrants, ajudar a conèixer millor aquesta realitat amb les seves necessitats i desafiaments, i indicar alguns objectius, condicions i estratègies i així donar-los un servei educatiu i pastoral salesià de qualitat.

CONTINGUT

- I. EL FENOMEN DE LA MIGRACIÓ I EL COMPROMÍS SALESIÀ
- II. REALITAT I DESAFIAMENTS DE LA IMMIGRACIÓ AVUI
- III. OBJECTIUS A PROMOURE
- IV. CONDICIONS PER DONAR UNA RESPOSTA DE QUALITAT EDUCATIVA, PASTORAL I SALESIANA
- V. ALGUNES ESTRATÈGIES I ACCIONS A FER EN L'ÀMBIT MUNDIAL CARA UNA ANIMACIÓ QUE ESTIMULI A REFLEXIONAR SOBRE EL FENOMEN DE LA IMMIGRACIÓ I AJUDI A RESPONDRE-HI AMB ESTIL SALESIÀ

I. EL FENOMEN DE LA MIGRACIÓ I EL COMPROMÍS SALESIÀ

La immigració és un fenomen que creix arreu: "Ningú no pot negar avui dia que la mobilitat territorial dels homes d'una nació cap una altra, per diverses causes, resulta més fàcil i ha adquirit un ritme més accelerat. De fet el progrés tècnicoeconòmic accelerat, les mútues relacions entre els ciutadans i nacions, els llaços de mútua interdependència cada cop més amplis i freqüents, la tendència sempre més estesa en la societat civil d'afavorir la unitat jurídica i política de la família humana, i finalment, l'enorme avanç i difusió aconseguit pels mitjans de comunicació, han creat espais més amplis i han afegit noves possibilitats a les iniciatives d'altres temps. Certament que encara continuen anant a l'estranger els que s'hi veuen obligats per les circumstàncies polítiques o econòmiques. Però cada cop són més nombrosos els que deixen la seva família i la seva pàtria per a establir-se en un altre lloc, atrets pel creixement industrial i empesos pel desig d'una vida urbana..."¹

1 Pau VI, Instrucció sobre la Pastoral dels migrants", 1969.

Només cal mirar al voltant per adonar-se d'això! Nombrosos col·lectius d'immigrants poblen les nostres ciutats i molts d'ells són joves.

L'atenció salesiana envers els immigrants, sobretot joves, pertany de ple al carisma salesià; és una realitat que no ens pot deixar indiferents, perquè aboca a situacions de desajust general, molt especialment entre els joves. Això es tradueix en una nova forma de pobresa² que reclama una presència educativa i pastoral molt propera.

Davant del fenomen de la immigració i dels seus desafiaments, Don Bosco va saber oferir respostes precises. Primer de tot una resposta d'educació integral per als joves immigrants del camp cap a la ciutat de Torí. Va començar el seu Oratori amb Bartomeu Garelli, un jove immigrant de la zona d'Asti. Tot sabent que molts italians a l'estranger no disposaven de cap mena d'atenció pastoral, va idear per a ells algunes respostes. La primera expedició missionera tenia precisament com a finalitat prioritària l'atenció dels emigrants italians de Buenos Aires³.

Des de Don Bosco fins avui trobem, dins la Congregació, experiències concretes d'atenció als més necessitats.

Avui vivim un clima favorable cara aquest compromís i dedicació carismàtica. Cal tenir present l'augment d'obres específiques que responen a aquesta situació de marginació. El fenomen de la immigració es viu ara mateix molt de prop en els països de l'anomenat primer món, especialment la comunitat europea i els Estats Units, on hi trobem noves respostes i un reajustament progressiu de diverses obres cara els més necessitats.

Malgrat aquest creixement, encara cal una més gran sensibilització i una resposta més decidida i eficaç davant el fenomen de la immigració a tota la Congregació. Als Estats Units aquesta resposta salesiana està donant els primers passos amb molt bones perspectives. A Europa hi ha un procés general de sensibilització, però les iniciatives concretes se centren a Itàlia i Alemanya, mentre que hi ha poca presència en d'altres països i inspeccions.

II. REALITAT I DESAFIAMENTS DE LA IMMIGRACIÓ AVUI

La immigració és un fenomen de sempre, però avui adquireix algunes característiques especials. Entre d'altres que podríem remarcar indiquem les següents:

-
- 2 CAPPELLARO et AL., *La stoia sfida le chiese. Per una spiritualità evangelizzatrice*, Torino, elle di ci, 1997, 59 "refugiats, emigrants, aturats, gent que ha abandonat el camp, desarrelats de la ciutat, acampats o apilats a les perifèries urbanes, constitueixen una nova espècie del gènere humà en via d'expansió que disposa ara mateix de milions de representants permanents. Ningú els vol i tothom tendeix a passar aquest honor als altres"
 - 3 D'un document dels SDB de Mainz, 1998: "Quan Mons. Aneyros, Arquebisbe de Buenos Aires li va demanar que enviés missioners a l'Argentina per dedicar-se principalment als nombrosos emigrants italians mancats d'assistència religiosa, Don Bosco va decidir enviar-hi els germans millors... Tot parlant als missioners en el sermó de comiat els hi va dir entre d'altres coses "Us recomano molt insistentment que tingueu present la dolorosa situació de moltes famílies italianes i que en gran nombre viuen disperses en aquella ciutat, en aquells pobles i enmig del camp. Els pares i els seus fills, poc coneixedors de la llengua i els costums del lloc, lluny de les escoles i de les esglésies, no freqüenten les pràctiques religioses, i així un gran nombre de nens i també d'adults viuen en una ignorància més que deplorable, tant pel que fa a la lectura i escriptura com tot allò que fa referència als principis religiosos. Aneu, doncs, a buscar aquests germans nostres, que la misèria i la desventura els van portar fins aquella terra estrangera i preocupeu-vos de fer-los conèixer com n'és de gran la misericòrdia de Déu que és qui us envia pel seu bé espiritual, per ajudar-los a conèixer i seguir el camí que els conduirà amb fermesa cap a la salvació eterna" (MB. XI,385).

Realitat:

La realitat de la immigració és molt diversa i depèn per exemple:

- dels motius que l'han suscitat,
- o de la situació del país d'origen i de destí de l'immigrant,
- o també del grau de cultura i de preparació professional que té,
- o de la seva situació familiar: si arriba sol o amb tota la família;
- o també si es tracta de la primera generació d'immigrants o de la segona o la tercera,
- o, finalment, de la situació personal del mateix immigrant en aquell moment.

En encarar el fenomen de la immigració hem de tenir en compte totes aquestes variables.

Dificultats i necessitats amb què es troben els immigrants:

Heus ací alguns problemes amb què es troben els immigrants de la primera generació, que són generalment joves i en situació irregular ...:

- el problema de la llengua amb la sensació d'aïllament que produeix, o més encara el problema del rebuig, la por i la marginació (el racisme);
- el problema de la regularització de la seva situació legal;
- el problema de la recerca de treball, amb el risc inherent d'explotació, o de caure en la prostitució o tràfic de drogues...;
- el problema de la defensa dels seus drets;
- el perill de perdre les poques arrels que encara els hi queden sense assumir les noves, tot sentint-se desarrelat de l'un i l'altre costat;
- el problema de la falta d'orientació, de formació i d'educació.

Els immigrants ja inserits en la societat viuen algunes situacions problemàtiques, com: el problema dels fills nascuts en el nou país però que no hi són plenament integrats, (potser els mateixos pares no afavoreixen aquesta integració perquè pensen tornar algun dia a la seva terra) amb l'aïllament que se'n deriva, la dificultat en els estudis,

Desafiaments que presenta aquesta realitat:

Els desafiaments educatius, pastorals i salesians fonamentals per afrontar són:

Desafiament cultural:

Davant una mentalitat general que veu la immigració com un perill i una inseguretat, com podem generar una "nova" cultura tot començant pels mateixos SDB? Com afrontar les diverses visions de la vida (valors) que aporten els immigrants de les seves diverses cultures?

Davant del perill de perdre les poques arrels que encara els queden i de no assumir les noves, de sentir-se desarrelats d'una i altra cultura, com pensar la seva integració cultural i religiosa dins la situació multicultural i plurireligiosa en què es troben?

Desafiament social i polític:

Dins l'Europa d'avui una política de solidaritat no té consens, com estimular els poders polítics perquè afrontin els problemes de la immigració en el seu conjunt i busquin vies eficaces de solució? Com actuar i fer propostes eficaces?

Desafiament pedagògic:

Com ajudar els immigrants a portar endavant el seu procés d'inserció, sense descuidar les seves diferències culturals i religioses?

Com oferir-los un camí integral de creixement?

Com implicar-los en aquest procés de manera que ells mateixos en siguin els veritables protagonistes?

Com ajudar-los a satisfer les seves necessitats primàries sense caure en l'assistencialisme?

Desafiament educatiu - evangelitzador:

Quina proposta educativopastoral podem oferir-los (PEPS)?

Com decidir tenir una presència evangèlica quan els immigrants no sempre són catòlics o l'ambient general està molt secularitzat?

Com generar un procés veritable d'evangelització (pastoral) i no quedar-se només en l'àmbit social?

Desafiament de les comunitats salesianes:

Com assumir comunitàriament aquesta realitat de la immigració?

Com endegar una acció educativa de prevenció amb sentit profètic i amb qualitat?

Com viure allò que és específic salesià en aquest treball educatiu sense quedar-se en allò més genèric?

Com integrar les obres i serveis en favor dels immigrants dins el PEPS inspectoral?

III. OBJECTIUS A PROMOURE

L'objectiu fonamental està basat en allò que és específic nostre: l'educació integral, una educació preventiva, educar evangelitzant i evangelitzar educant.

Com objectius específics del nostre servei amb els immigrants remarcuem els següents:

- a. *Promoure un procés educatiu de qualitat a través d'obres i serveis d'acolliment molt ampli, tipus Oratori, on s'hi ofereixi un servei integral (educatiu – pastoral – salesià) orientat per un PEPS adequat. Es pot concretar com un servei:*
 - d'acolliment i acompanyament,
 - d'educació: aprendre la llengua, reforç escolar, aprendre un ofici, conservar i afavorir aspectes culturals propis...
 - d'ajuda social: atenció a la família, ajuda per trobar feina, per regularitzar la seva situació...
 - de formació religiosa: educar la dimensió religiosa de la persona amb una atenció especial a la situació plurireligiosa que viuen (evangelització com presència de l'Evangeli – caritat i testimoni de vida cristiana); amb la possibilitat d'un anunci explícit i d'un camí de fe per aquells que ho desitgin...
 - d'inserció normal i creativa en les noves realitats socioculturals.
- b. *Educació a la mundialitat, a la interculturalitat, al diàleg ecumènic i interreligiós:*
 - davant una cultura individualista i basada en el profit, oferir una bona educació social;
 - davant una societat fragmentada i conflictiva, oferir una educació al diàleg i capacitar cara una gestió positiva dels conflictes;

- davant una societat amb molts estímuls superficials, educar a la reflexió, al compartir i a la interiorització de l'experiència;
- davant una societat pluricultural i plurireligiosa, educar al diàleg ecumènic i interreligiós.

c. *Treball propositiu – profètic* en la societat civil per aconseguir un canvi en les estructures i els processos, tot fent-ho en col·laboració amb d'altres realitats civils i eclesials que treballen en aquest camp.

IV. CONDICIONS PER DONAR UNA RESPOSTA DE QUALITAT EDUCATIVA, PASTORAL I SALESIANA.

En general, aquestes condicions són les de qualsevol tipus d'obra salesiana, però n'assenyalem les següents:

a. *Un projecte clar i específic, pensat com:*

- un servei educatiu que no sigui solament assistencial, amb processos que orientin vers la promoció cultural i vers una inserció que respecti la pròpia cultura, formi al diàleg, al coneixement i respecte de l'altre;
- un servei pastoral i no només una atenció social, que es preocupi d'afavorir i aprofundir la dimensió religiosa, a través del testimoni explícit de fe de la comunitat cristiana, amb la possibilitat d'una evangelització explícita;
- un servei salesià i no solament un servei genèric, tot donant prioritat als joves, sobretot als més pobres, promovent el seu protagonisme, interessant-se per tots els aspectes de la seva vida i del seu ambient, afavorint un clima d'acolliment i la presència activa dels educadors i de la comunitat entre els joves.

b. *Inserció de l'obra dins el projecte de la Inspectoria.*

c. *Animada per una comunitat educativopastoral en la que els salesians formen part del nucli animador.*

d. *Que afavoreixi el protagonisme dels joves, el voluntariat i el creixement vocacional.*

e. *Un treball realitzat en xarxa* (comunicació – informació – suport i col·laboració):

- amb les altres cases i obres de la inspectoria,
- amb les altres inspectories de la regió,
- amb d'altres organismes i persones de la mateixa cultura dels immigrants,
- amb els seus països d'origen.

f. *Confiança en la providència.*

V. ALGUNES ESTRATÈGIES I ACCIONS A FER EN L'ÀMBIT MUNDIAL CARA UNA ANIMACIÓ QUE ESTIMULI A REFLEXIONAR SOBRE EL FENOMEN DE LA IMMIGRACIÓ I AJUDI A RESPONDRE-HI AMB ESTIL SALESIÀ.

- a. *Que aquest projecte sigui assumit per la programació del Rector Major i el seu Consell, sota l'animació específica del Dicasteri de Pastoral Juvenil i l'acompanyament dels Regionals respectius.*
- b. *Ajudar a les inspeccions i comunitats perquè en el seu projecte per donar resposta a la marginació:*
- es facin conscients de la situació i realitat de la immigració en el seu propi ambient.
 - pel coneixement i contacte directe amb ell (prendre consciència),
 - per la reflexió concreta que situï el fenomen dins la globalitat de la situació estructural,
 - pel canvi de mentalitat per mitjà de l'acceptació de l'altre diferent, la interculturalitat i la superació de la por a l'immigrant;
 - assumeixin la realitat global i estructural de la immigració en el procés inicial i permanent de la formació salesiana, tot procurant reconèixer els desafiaments que planteja a la nostra missió i estimulant una formació personal i comunitària a la mundialitat, al diàleg intercultural, ecumènic i interreligiós:
 - mentalització dels formadors,
 - informació directa,
 - experiències concretes,
 - obertura a un fenomen que cada vegada esdevé més general i present a cada casa i comunitat,
 - preparació professional d'alguns salesians cara aquesta tasca, encara que no sigui una feina d'especialistes.
 - aprenguin una nova metodologia de treball i d'educació a la mundialitat amb els immigrants:
 - Una metodologia que ajudi als agents per:
 - ✓ aprendre a fer una lectura estructural de la realitat,
 - ✓ interioritzar i assumir les grans línies de la pastoral de la Congregació,
 - ✓ un treball seguint un projecte i un procés, és a dir, continuat, reflexionat, interioritzat i avaluat,
 - ✓ un treball en xarxa, tot superant una certa autarquia i individualisme en la nostra forma de treballar: compartir, col·laborar, ajudar-se, amb projectes de conjunt.
 - Una metodologia capaç d'acompanyar, d'ajudar a descobrir possibilitats noves i de guiar processos, tot partint sempre de les possibilitats i recursos de les persones i grups.
 - Una metodologia que:
 - ✓ susciti l'autonomia i el protagonisme dels immigrants,
 - ✓ els eduqui a la solidaritat i a la gestió positiva dels conflictes,
 - ✓ els ofereixi valors alternatius i els ajudi a fer créixer els seus propis valors.

- analitzin la qualitat educativa i pastoral salesiana de les obres i serveis específics per a la immigració, tot afavorint formes de treball noves o renovades (per exemple les Parròquies missioneres).
- c. *Utilitzar els nostres mitjans d'informació per mentalitzar i fer conèixer el fenomen immigratori (Butlletí Salesià, ANS...)*
- d. *Fer un treball conjunt entre els Dicasteris de Pastoral Juvenil, per a les missions i per a la formació.*
- e. *Col·laborar amb els centres d'estudi i d'investigació salesians per estudiar i aprofundir els fenomen de la immigració (UPS, IUS...)*

NOTES